

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті приведений аналіз розвитку виноробної галузі в цілому по Україні та в Одеській області. Автором зроблені висновки щодо зменшення кількості насаджень виноградної лози та зменшення обсягів валового збору винограду. Проаналізована структура виробництва алкогольної продукції та визначено, що найбільша питома вага належить виробництву пива та горілки. Проаналізована динаміка виробництва винограду по районах Одеської області. Приведена динаміка переробки виноматеріалів по областях та визначено, що найбільша питома вага у переробці виноматеріалів належить Одеській області, що у 2 рази перевищує аналогічний показник в АРК. Визначено, що на розвиток виноградної галузі впливають ряд факторів, а саме: ціна ліцензії, акцизний збір, низька конкурентоспроможність вина та нерозвиненість внутрішнього ринку. Приведені дані щодо виробництва та споживання вина в Україні.

Ключові слова: конкурентоспроможність, виноробна галузь, виробничі потужності, виробництво вина, переробка виноматеріалів.

Нестеренко Ольга

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВИНОДЕЛЬЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ В ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

В статье приведен анализ развития винодельческой отрасли в целом по Украине и в Одесской области. Автором сделаны выводы по уменьшению количества насаждений виноградной лозы и уменьшению валового сбора винограда. Проанализирована структура производства алкогольной продукции и определено, что наибольший удельный вес принадлежит производству пива и водки. Проанализирована динамика производства винограда по районам Одесской области. Приведенная динамика переработки виноматериалов по областям и определено, что наибольший удельный вес в переработке виноматериалов принадлежит Одесской области, что в 2 раза превышает аналогичный показатель в АРК. Определено, что на развитие виноградной отрасли влияют ряд факторов, а именно: цена лицензии, акцизный сбор, низкая конкурентоспособность вина и неразвитость внутреннего рынка. Приведены данные по производству и потребления вина в Украине.

Ключевые слова: конкурентоспособность, винодельческая отрасль, производственные мощности, производство вина, переработка виноматериалов.

Nesterenko Olga

TRENDS AND PROSPECTS WINE INDUSTRY IN THE ODESA AREA

In the article the analysis of the wine industry in general and in Ukraine in Odessa region. The author of the conclusions on the reduction of planting the vine and the decrease in gross vintage. The structure of production of alcoholic beverages and determined that the largest share belongs producing beer and vodka. The dynamics of grape production by region Odessa region. Present dynamics processing wine by region and determined that the portion of the processing of wine belongs to the Odessa region, which is 2 times higher than in the ARC. It was determined that the development of the grape industry affected by several factors, namely: the price of the license, excise duty, low competitiveness of wine and undeveloped domestic market. The data on the production and consumption of wine in Ukraine.

Keywords: competitiveness, the wine industry, production capacity, production of wine, wine processing.

Постановка проблеми. Виноробна галузь є перспективним напрямком розвитку економіки України та Одеської області. Для успішного розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу в Україні та в області є сприятливі ґрунтово-кліматичні умови і достатня забезпеченість трудовими та іншими ресурсами. Проте, на сьогодні стабільній та ефективній роботі виноробних підприємств перешкоджає численна кількість проблем, серед них: загальний кризовий стан економіки країни, низька забезпеченість сировиною переробних заводів, порушення паритетних взаємовідносин виробників сировини та виноробних підприємств, висока конкуренція, незахищеність вітчизняного виробника, відсутність належної підтримки з боку держави, низька якість виробленої продукції тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні дослідженням стану проблем виноробства займалися ряд вітчизняних учених, серед яких: Авідзба А.М., Бузні А.Н., Власов

В.В., Гаркуша О.М., Горбачов В.С., Гульчак А.Б., Дудник М.О., Літвінов П.І., Мармуль Л.О., Матчина І.Г., Рибінцев В.А., Саблук П.Т., Червен І.І., М. Афонін, С. Азізов, А. Гаркуша, В. Єжов, Л. Мармуль, І. Червен, С. Черемісіна та ін.

Невирішеними раніше частинами загальної проблеми є: фактори, які впливають на виноробну галузь Одеської області.

Цілі статті:

- аналіз стану розвитку виноробної галузі в Одеській області;
- визначення факторів, які впливають на конкурентоспроможність виноробної галузі;
- аналіз їх впливу на конкурентоспроможність виноробної галузі.

Основний матеріал дослідження. Після вступу України до ВТО, важливу роль відіграє конкурентоспроможність національного виробника. Оскільки саме він являється провідною ланкою в розвитку економіки країни. Саме його стан впливає не тільки на економіку країни, а і на її міжнародне становище, впливає на імідж та привабливість країни як такої.

Історія розвитку виноробства на Одещині має вікову пам'ять. Проте виноробна галузь не тільки Одещини, України в цілому, а також всього світу переживає не найкращі часи (рис 1).

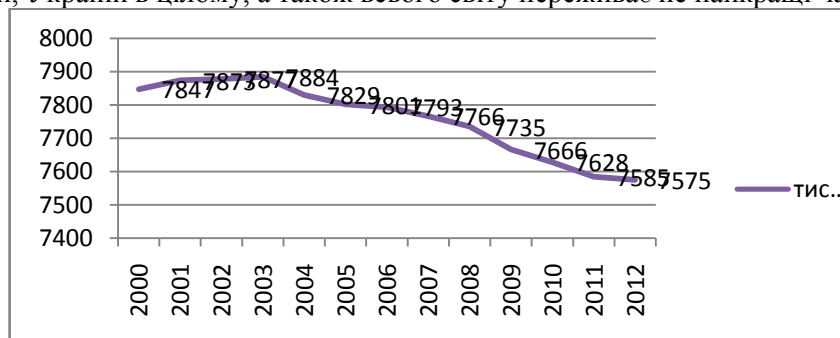

Рис. 1 Динаміка посівних площ винограднику у світі за 2000-2012 рр. [2]

Проаналізувавши дані рисунка 1, можна зробити висновок, що починаючи з 2002 року та по нинішній час зберігається невтішна тенденція зменшення площ, які зайняті під виноградники, а це в свою чергу призводить до зменшення обсягів виробництва вина в усьому світі. Також невтішна тенденція спостерігається і в даний момент в Україні, площі насаджень лози та площі виноградників у плодоносному віці в Україні зменшуються, дані приведені на рисунку 2 [3].

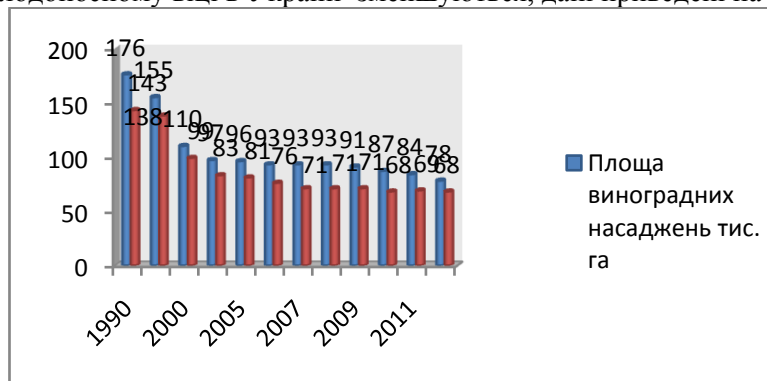

Рис. 2 Площі насаджень виноградної лози 1990-2012 роки [5]

Як видно з рисунку 2 обсяг насаджень у 2011 році зменшився на 107 тис га по відношенню до 1990 року, а також площа винограднику зменшилась у 2011 по відношенню до 1990 року на 74 тис га, та спостерігається подальше зменшення площ.

Ця негативна тенденція просліджується і у розвитку всієї галузі, оскільки зменшення обсягів площі приводить до зменшення валового збору винограду, тим самим зменшує кількість виробництва вина з натуральної сировини, збільшує імпорт сировини та, що являється самим гіршим, українське вино втрачає свою ідентичність, та за висновками експертів вже більше ніж 30% вина вироблено з порошку.

Аналіз взаємозв'язку динаміки виробництва винограду та площ насаджень виноградників в Одеській області наведені на рисунку 3.

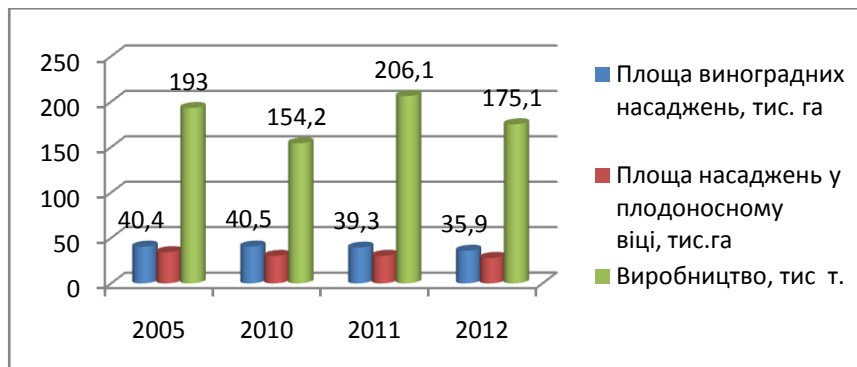

Рис. 3. Аналіз взаємозв'язку динаміки виробництва винограду та площ насадження виноградників в Одеській області за 2005-2012 роки

Як видно з рисунку 3, починаючи з 2011 року, площі виноградних насаджень поступово зменшуються, проте виробництво винограду було найбільшим та становило 206,1 тис. т., що говорить про збільшення врожайності, проте у 2012 році зменшилась не тільки площа насаджень, а обсяг виробництва винограду.

Розглянемо динаміку виробництва винограду у розрізі районів Одеської області.

Таблиця 1

Динаміка виробництва винограду за період з 2000 по 2011 роки

Населений пункт	2000		2005		2010		2012		2012 р у % 2000р
	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	
1.Болградський	34,2	17,0	22,5	11,6	26,5	12,9	22,7	13,0	66,4
2.Саратський	27,7	13,8	29,6	15,3	26,7	13,0	21,9	12,5	79,1
3.Тарутинський	26,1	13,0	19,7	10,2	22,9	11,1	18,4	10,5	70,5
4.Татарбунарський	23,4	11,6	18,9	9,8	20,9	10,1	17,5	10,0	74,8
5.Білгород-Дністровський	19,8	9,8	21,5	11,1	29	14,1	27,1	15,5	136,9
6.Арцизький	14,5	7,2	9,7	5,0	11,6	5,6	10,5	6,0	72,4
7.Кілійський	11,5	5,7	19,3	10,0	15,6	7,6	14,4	8,2	125,2
8.Овідіопольський	7,1	3,5	7	3,6	14,6	7,1	7,2	4,1	101,4
9.Ренійський	6,1	3,0	7,7	4,0	7	3,4	6	3,4	98,4
10.Роздільнянський	4,5	2,2	7,2	3,7	5,2	2,5	4,1	2,3	91,1
11.Котовський	1,5	0,7	2,5	1,3	1,9	0,9	1,7	1,0	113,3
Інші	25	12,4	27,6	14,3	24,2	11,7	23,6	13,5	94,4
Одеська обл.	201,4	100	193,2	100	206,1	100	175,1	100	86,9

Таким чином, як видно з даних таблиці 1, спостерігається невтішна тенденція зменшення обсягів виробництва винограду у 2000-2012 роки. Найбільший спад виробництва був у Болградському, Тарутинському, Арцизькому та Татарбунарському районах. При цьому найбільшу питому вагу у виробництві винограду у 2012 році займають Білгород-Дністровський, Болградський, Саратський Тарутинський районию В той же час чотири райони області (Білгород-Дністровський, Котовський, Кілійський та Овідіопольський) показують позитивну динаміку щодо збільшення обсягів виробництва винограду за 2000-2012 роки: ріст від 136,9% в Білгород-Дністровському районі до 101,4% в Овідіопольському районі.

Одним з важливих показників розвитку виноробної галузі є переробка виноматеріалів в цілому по Україні та в розрізі по регіонам У таблиці 2 наведена структура переробки виноматеріалів за регіонами у 2012 році.

Таблиця 2

Переробка винограду на виноматеріали за регіонами у 2011-2012 рр.

Регіони	Фактично перероблено винограду на виноматеріали	У тому числі	середня ціна закупівлі

	2011	2012	у % до загального підсумку	2012р. у % до 2011р.	власно-вирощений	закуплений	1 т винограду, грн.
АРК	86365,5	73151,6	22,2	84,7	32901,7	40250	5594,4
Закарпатська	6512,4	9469	2,9	145,4	1075,3	8393,7	2542,8
Миколаївська	58745,1	53928	16,4	91,8	4105,8	49822	3673,9
Одеська	131465,4	146452,5	44,4	111,4	32816,3	113636	3419,2
Херсонська	47085,1	29663,6	9	63	6894,6	22769	3567,8
м.Севастополь	23827,2	16965	5,1	71,2	14451,8	259,8	4033,8
Україна	354059,8	329629,7	100	93,1	92245,5	235131	3829,3

В цілому по Україні спостерігається зменшення обсягу переробки винограду на виноматеріали за 2011-2012 рр. Негативна тенденція просліджується і в таких областях як АРК, Миколаївська, Херсонська та у м. Севастополі, проте в Одеській та Закарпатській областях спостерігається позитивна динаміка за аналізований період. Найбільшу долю у переробці винограду на виноматеріали займає Одеська обл., яка у 2 рази перевищує аналогічний показник в АРК за аналізований період. У 2012р. збільшили переробку винограду підприємства Одеської на 11% та Закарпатської на 45% областях. На 37% зменшилися обсяги переробки у Херсонській області, на 29% – у м. Севастополі. На підприємства Одещини припадало 44% загального обсягу переробленого винограду, Автономної Республіки Крим – 22%, Миколаївської області – 16%. У 2012р. 28% від загального обсягу переробленого винограду складала власна сировина (у 2011р. – 34%). Найменше фактично перероблено власного винограду на виноматеріали підприємства Миколаївської (7,6%) та Закарпатської (11,4%) областей.

Середня ціна закупівлі винограду коливалась в межах від 5594,4 грн./т в АР Крим до 2542,8 в Закарпатській області. Аналіз динаміки середньої ціни за 2012-2011 рр по Україні в цілому показує, що вона зросла на 14% (з 3361 грн/т до 3829 грн/т). Це відбулося головним чином за рахунок підвищення цін на виноград у Миколаївській – на 38% та Одеській – на 12% областях, Автономній Республіці Крим – на 15%. У решті регіонів спостерігалось незначне зниження цін [5].

На рисунку 3 подана динаміка світового виробництва та споживання вина за 2000 – 2012 роки. Проаналізувавши рисунок 3 можна зробити висновок, що за аналізований період з 2000-2012 рр. спостерігається зменшення, як виробництва так і споживання вина, проте споживання вина зменшується повільніше ніж виробництво. Виробництво вина після піку в 2004 році стабільно знижується, торік скорочення стало максимальним за 40 років.

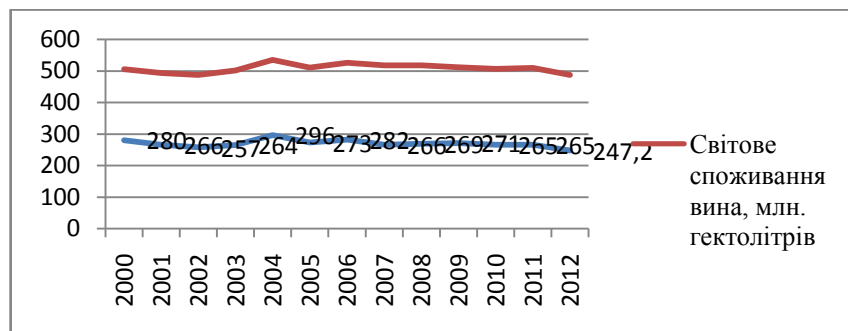

Рис.3. Світове виробництво та споживання вина, млн. гектолітрів за 2000 – 2012 роки

У результаті з 2006 року попит на глобальному винному ринку перевищує пропозицію, і на сьогоднішній день дефіцит становить приблизно 300 мільйонів ящиків на рік. Як пише Morgan Stanley [2], існуючий дефіцит наростатиме, оскільки споживання продовжує зростати, а погана погода цим і минулого літа не сприяла гарному врожаю. Поворотним пунктом для виноробної галузі, за даними аналітиків, став 2010 рік, коли економічна криза в Європі змусила багатьох виноробів закрити свій бізнес, і площі виноградників скоротилися.

Згідно даних Всесвітньої організації охорони здоров'я на 2012 рік, Україна знаходиться на п'ятому місці в світі за обсягами споживання алкоголю. В Україні споживаються 15,6 л алкоголю на душу населення на рік. За цим показником її випереджає Молдавія (1 місце - 18,2 л), Чехія (16,4 л), Угорщина (16,2 л) і Росія (15,7 л). За споживанням горілки Україна у 2013 році посіла 3 місце,

середня норма споживання – 7,7 л., перше та друге місце – Росія та Білорусія відповідно. У процесі просування вина на ринках різних країн виробники вина та регіональні асоціації приділяють окрему увагу походженню, культурній спадщині, виробництву і подачі вина і особливо підкреслюють ідеї відповідального підходу до його споживання. У таблиці 3 представлена структура виробництва вина в Україні за 2005-2012 рр.

Таблиця 3

Обсяг виробництва спиртних напоїв у 2005 – 2012 рр.

Вид напою	Роки										
	2005		2010		2010р у % до 2005	2011		2011р у % до 2005	2012		2012р у % до 2005
	млн. дал.	%	млн. дал.	%	%	млн. дал.	%	%	млн. дал.	%	%
Горілка та інші спиртові напої	35,1	10,99	40,7	10,18	115,95	33,4	8,87	95,16	33,8	9,26	96,30
Лікери солодкі наливки, спиртові настоянки, інші спиртові настоянки	23,1	7,23	11,7	2,93	50,65	12	3,19	51,95	11,5	3,15	49,78
Вино виноградне	16,4	5,13	29,6	7,40	180,49	16,9	4,49	103,05	12,8	3,51	78,05
Вино «Шампанське»	4,4	1,38	4,2	1,05	95,45	3,7	0,98	84,09	3,3	0,90	75,00
Коньяк	2,4	0,75	3,6	0,90	150,00	4,7	1,25	195,83	4,6	1,26	191,67
Пиво	238	74,5	310	77,54	130,25	306	81,23	128,57	299	81,92	125,63
Всього	319,4	100	399,8	100	125,17	377	100	117,94	365	100	114,28

Як видно з таблиці 2 у 2012 році збільшився обсяг виробництва алкогольної продукції на 14,28 %, це було спричинено збільшенням обсягів виробництва коньяку та пива, проте зменшилось виробництво виноградного вина за аналогічний період. Але у 2011 році по відношенню до 2010 зменшився обсяг виробництва виноградного вина, що негативно впливає на розвиток галузі. Найбільшу питому вагу у виробництві алкогольної продукції займає пиво та виробництво горілки. На рисунку 4 представлена динаміка виробництва виноматеріалів за 2009-2012 роки.

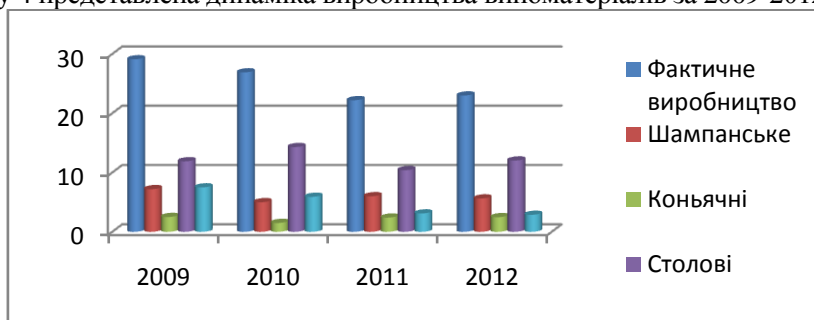

Рис.4. Динаміка виробництва виноматеріалів за 2009-2012 роки

Рисунок 4 підтверджує загальну характеристику зменшення обсягу виробництва виноматеріалів, що негативно впливає на конкурентоспроможність виробників, а також підштовхує споживачів придбати продукцію іноземних виробників.

Таблиця 4

Обсяг виробництва спиртних напоїв у 2005 – 2012 рр.

Види напою	2005		2010		2010 у % до 2005	2011		2011 у % до 2005	2012		2012 у % до 2005
	Тис. дал.	%	Тис. дал.	%	%	Тис. дал.	%	%	Тис. дал.	%	%
Коньяк, бренді	652	4,44	1421	4,91	217,91	2050,5	19,23	314,49	1884,5	23,87	289,03
Горілка, інші міцні спиртові напої	2612	17,78	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Лікери, солодкі наливки, спиртові настоянки	817	5,56	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вино «Шампанське»	1289	8,77	1667	5,76	129,33	1174,4	11,01	91,11	1013,4	12,84	78,62
Вина виноградні	4660	31,72	12929	44,67	277,44	3719,8	34,88	79,82	2497,7	31,64	53,60

столові з фактичною концентрацією спирту від 9 до 13%	2077	14,14	3086	10,66	148,58	2348,2	22,02	113,06	1820,8	23,07	87,66
газовані	296	2,01	375,8	1,30	126,96	76,9	0,72	25,98	77,1	0,98	26,05
з концентрацією спирту більше 15%	2288	15,57	9467	32,71	413,76	1294,7	12,14	56,59	599,8	7,60	26,22
Всього	14691	100	28945	100	197,03	10665	100	72,592	7893,3	100	53,73

Як видно з приведеної таблиці 4, що за 2005-2012 рр. обсяги виробництва алкогольної продукції зменшились, простежується негативна тенденція у виробництві алкогольної продукції в цілому в галузі, хоча у виробництві коньяку є позитивна тенденція, це було спричинено низькою факторів, а саме: зменшення площ виноградників та низького рівня урожаю винограду. Обсяги виробництва виноградного вина зменшилися на 47%. Найбільша питома вага у виробництві алкогольної продукції припадає на виноградне вино, оскільки саме на Одеський регіон припадає 44,4% від загальної кількості переробки винограду на виноматеріали.

На наш погляд така негативна тенденція пов'язана з впливом таких факторів:

- високі акцизні ставки — фактично одні з найвищих у світі. Таких акцизів, як у нас, нема в жодній країні, сухе вино там не належить до алкогольних напоїв, воно числиться серед продуктів харчування, тому не є підакцизною продукцією, на пляшку не клеїться акцизна марка. У французьких ресторанах, наприклад, сухе вино дешевше від солодких газованих напоїв. У більшості країн Євросоюзу нульовий відсоток акцизу встановлений і на шампанські вина;

- винятково висока ціна ліцензії на оптовий продаж вина. В Україні така ліцензія коштує 500 тисяч гривень на рік. Чогось подібного, знову ж таки, нема ніде в Європі. Чи може невелике підприємство сплатити таку вартість обов'язкової ліцензії? Запитання риторичне. Такий закон про ліцензування губить фермерські та невеликі селянські господарства, приватну ініціативу. Існуюча нормативно-законодавча база зводить нанівець здорову конкуренцію малого, середнього та великого бізнесу, а її недостатність змушує українського виробника закладати високу ціну на свою продукцію;

- низька конкурентоспроможність українського вина. У нас добрі, якісні столові вина, та їх не знають за межами України або ж мало знають. У світі немає такого бренду: українське вино, зате є бренд – українська горілка. Вино в цьому сенсі не витримує конкуренції з пивом, так званими енергетичними напоями — усе це широко рекламується на телебаченні та на зовнішніх носіях. Наявні потужності виноробної галузі дозволяють перероблювати за сезон більше ніж 800 тис. тонн винограду, проте на сьогодні потужності завантажені лише на 20-40%. Застарілі технології виробництва вина, знос обладнання на деяких підприємствах складає 60%, що негативно відображається на конкурентоспроможності українського вина;

- нерозвиненість внутрішнього ринку. Показово, що внутрішній винний ринок в Україні не такий розвинений, як в інших країнах світу. У середньому кожен українець випиває 5,8 л вина на рік, що є одним з найнижчих показників у Європі (у Польщі – 12 л, у Чехії – 16 л, в Іспанії та Італії – по 40 л, а у Франції максимальні 60 л). Справа в тому, що українці воліють напої міцніші, а частка вина в загальному споживанні алкоголю складає лише 10% [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз підтверджує загальну світову тенденцію до зменшення обсягів насадження виноградної лози та обсягів виробництва виноматеріалів. Таким чином, у 2000-2012 роки найбільший спад виробництва був у Болградському, Тарутинському, Арцизькому та Татарбунарському районах. При цьому найбільшу питому вагу у виробництві винограду у 2012 році займають Білгород-Дністровський, Болградський, Саратський Тарутинський райони. Проте у 2012 році збільшився обсяг виробництва алкогольної продукції на 14,28%, це було спричинено збільшенням обсягів виробництва коньяку та пива, проте зменшилось виробництво виноградного вина за аналогічний період. Але у 2011 році, по відношенню до 2010 року, зменшився обсяг виробництва виноградного вина, що негативно впливає на розвиток галузі. Найбільшу питому вагу у виробництві алкогольної продукції займає пиво та виробництво горілки. Також визначено, що на виноробну галузь Одеського регіону впливають такі фактори: високі акцизні ставки, висока ціна ліцензії, нерозвиненість внутрішнього ринку, низька конкурентоспроможність українського вина.

Література

1. Історія виноградарства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vinograd.info/info/grozdy-a-zdorovya/istoriya-vinogradarstva.html> .
2. Стан виноробної галузі у світі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://take-profit.org/economicnews.php>
3. Державний комітет статистики. – 2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Державний комітет статистики в Одеській області 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/index.htm>

5. Мировой винный рынок: перераспределение сил. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubr.ua/market/agricultural-market/vinnyi-rynok-otrezvliashie-tendencii-261254>

1. Istoriya vy`nogradarstva. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://vinograd.info/info/grozdya-zdorovya/istoriya-vinogradarstva.html> .

2. Stan vy`norobnoyi galuzi u sviti. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://take-profit.org/economicnews.php>

3. Derzhavny`j komitet staty`sty`ky`. – 2011r. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Derzhavny`j komitet staty`sty`ky` v Odes`kij oblasti 2011 [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/index.htm>

5. My`rovoj vy`nnyj rynok: pereraspredeleny`e sy`l. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://ubr.ua/market/agricultural-market/vinnyi-rynok-otrezvliashie-tendencii-261254>

Рецензент Балджи М.Д., д.е.н., професор Одеського національного економічного університету

25.03.2014

УДК 658:005.5

Okorskiy Vitalij, Sribna Evgeniya

THE FORMATION OF CREATIVE ENVIRONMENT IN THE ORGANIZATION - THE KEY TO IMPROVING THE EFFICIENCY OF THE COMPANY

In modern conditions of business, increase the efficiency of enterprises is possible through the development and decision-making based on the generation and implementation of creative ideas. In the article there are researches of improving the efficiency of management personnel by enhancing the creative activity of managerial personnel in Rivne Department of the OJSC Ukrtelecom, possibly by fostering a creative environment in the organization. Analysis of OJSC Ukrtelecom draws attention to the considerable potential for raising the efficiency of the system by improving management through the implementation of innovative management principles.

Keywords: creativity, creative environment, efficiency, innovation management, creative management, generate of creative ideas, moral incentives, intrinsic motivation.

Окорський Віталій, Срібна Євгенія

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ОРГАНІЗАЦІЇ – ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

За сучасних умов розвитку бізнесу підвищення ефективності діяльності підприємств можливе за рахунок розробки і прийняття управлінських рішень на основі генерування та реалізації креативних ідей. У роботі проведено дослідження підвищення ефективності управлінського персоналу шляхом активізації творчої активності АУП Рівненської філії ПАТ «Укртелеком», можлива шляхом формування креативного середовища в організації. Аналіз діяльності ПАТ «Укртелеком» звертає увагу на значні резерви підвищення ефективності діяльності за рахунок вдосконалення системи менеджменту на основі реалізації засад інноваційного менеджменту.

Ключові слова: креативність, креативне середовище, ефективність, інноваційний менеджмент, креативний менеджмент, творчість, генерування творчих ідей, моральне заохочення, внутрішня мотивація.

Окорский Виталий, Срибная Евгения

ФОРМИРОВАНИЕ КРЕАТИВНОЙ СРЕДЫ В ОРГАНИЗАЦИИ – ЗАЛОГ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В современных условиях развития бизнеса повышения эффективности деятельности предприятий возможно за счет разработки и принятия управленческих решений на основе генерирования и реализации креативных идей. В работе проведе исследование повышения эффективности управленческого персонала путем активизации творческой активности АУП Ровенского филиала ОАО «Укртелеком», возможна путем формирования креативной среды в